

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

С. В. Бреус, к.е.н., доцент

А. О. Книженко, студент

Київський національний університет технологій та дизайну

Основою діяльності ВНЗ як економічного агента, його основним процесом, є навчальний процес, тобто процес набуття студентами знань, навичок та вмінь. Для проведення навчального процесу для ВНЗ повинна бути матеріальна база ведення навчального процесу та кваліфіковані науково-педагогічні працівники та у необхідній кількості. Згідно чинного законодавства України освітня діяльність закладів вищої школи потребує ліцензій, які видаються Міністерством освіти і науки, молоді та спорту, як формальне підтвердження наявності всіх необхідних ресурсів та можливостей у ВНЗ для якісної реалізації навчального процесу, затребуваності певної спеціальності та належної якості знань, які може забезпечити абітурієнтам певний заклад вищої освіти. Основою легітимаційної бази є наявність у ВНЗ ліцензії від профільного Міністерства. Крім того, періодично спеціальності ВНЗ акредитуються, що підтверджує право здійснювати освітню діяльність та присвоювати певний кваліфікаційний рівень випускникам ВНЗ [1].

До основних напрямів підвищення економічної безпеки вітчизняних ВНЗ відносяться такі [2]:

- збільшення чисельності абітурієнтів та інших споживачів освітніх послуг;
- покращення матеріальної бази навчального процесу;
- зменшення витрат на поточну діяльність;
- зростання доходів від інших видів діяльності;
- диверсифікація джерел доходів;
- формування програми зміцнення професорсько-викладацького складу;
- укріплення відносин із профільним Міністерством.

Першим з напрямів посилення економічної безпеки вітчизняних ВНЗ,

попри певну його тривіальність, є збільшення чисельності абітурієнтів та інших споживачів освітніх послуг. Реалізація такого напрямку може передбачати різні заходи: тісну співпрацю із роботодавцями та органами державної служби зайнятості, популяризація другої вищої освіти тощо, але такі заходи цільовим чином мають бути реалізовані у будь-якому ВНЗ, тим більш враховуючи, що тенденція скорочення чисельності абітурієнтів через демографічні процеси в Україні наприкінці ХХ століття є великою, залучення іноземних студентів [1].

Іншим важливим напрямом підвищення економічної безпеки ВНЗ є покращення матеріальної бази навчального процесу, що дозволить не лише зменшити витрати ВНЗ, але й отримати додаткові доходи [1].

Важливим напрямом для забезпечення економічної безпеки ВНЗ є зменшення витрат на поточну діяльність, яке частково може бути реалізоване через оптимізацію використовуваної матеріальної бази, а частково – через зменшення комунальних затрат, оскільки в структурі витрат будь-якого українського ВНЗ саме витрати на комунальні послуги, й особливо, опалення, складають значну частину витрат, для цього потрібно встановлювати індивідуального опалення тощо [1].

Паралельно зі зменшенням витрат становить інтерес пошуку доходів від інших видів діяльності – здачі в оренду майна ВНЗ, надання супутніх послуг, набирати абітурієнтів та інших користувачів освітніх послуг за декількома регіонами країни або за її межами, так і галузева – у вигляді диверсифікації програм, напрямів підготовки, інших освітніх послуг. Безумовно, діяльність ВНЗ не можна зводити виключно до економічного аспекту – все ж таки головною метою діяльності ВНЗ є надання освітніх послуг та виконання сукупності покладених на нього завдань відповідно до його ролі як соціального інституту у суспільстві, але й економічний розріз його діяльності є виключно важливим саме для забезпечення економічної безпеки. З цієї точки зору диверсифікація джерел доходу дозволяє стабілізувати фінансові надходження до ВНЗ, а, отже, й забезпечити стабільну економічну діяльність [1].

Крім матеріальної бази та стабільного фінансування для вітчизняних ВНЗ

є наявність викладачів високої кваліфікації. Тому окремим напрямом забезпечення економічної безпеки українських ВНЗ є формування та реалізація програми зміцнення професорсько-викладацького складу. Така програма має враховувати джерела поповнення професорсько-викладацького складу, сприяння набуттю викладачами наукових ступенів тощо. Формування та реалізація програми зміцнення професорсько-викладацького складу безпосередньо не забезпечує фінансування ВНЗ, але є вагомою умовою його діяльності у довгостроковому періоді [1].

Враховуючи важливість легітимацийної бази діяльності ВНЗ та необхідність періодичного підкріплення діяльності дозвільними документами за результатами проходження процедур ліцензування та акредитації, важливим напрямом посилення економічної безпеки є укріплення відносин із профільним Міністерством у вигляді своєчасного оформлення необхідних документів, залучення працівників ВНЗ до роботи у колегіальних органах при Міністерстві тощо [1].

Реалізація запропонованих напрямів дозволить посилити економічну безпеку вітчизняних ВНЗ у доволі складних умовах їхнього існування, що є обов'язковою передумовою довгострокового успішного функціонування вітчизняних ВНЗ та виконання ними соціально вагомих функцій [1].

Список використаної літератури:

1. Тюленев Г. Д. Принципові основи посилення економічної безпеки вищого навчального закладу / Г.Д. Тюленев // Управління проектами та Розвиток виробництва: Зб.наук.пр. – Луганськ: вид-во СНУ ім. В.Даля, 2012. – № 2 (42). – С. 59-65. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pmdp.org.ua/images/Journal/42/12tgdnz.pdf>.

2. Тюленев Г. Д. Основні напрями підвищення економічної безпеки вітчизняних ВНЗ / Г. Д. Тюленев // Економіка. Менеджмент. Підприємництво. – 2013. – № 25(1). – С. 217-228. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/есмері_2013_25\(1\)__27.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/есмері_2013_25(1)__27.pdf).